

"...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

'Dava İİK 67. maddesine göre açılmış itirazın iptali davasından ibarettir.

Önceden yapılan yargılama sonucunda mahkememizden verilen 15.7.2004 gün ve 2004/129-512 sayılı davanın kısmen kabulüne dair kararın davalı tarafından vaki temyizi üzerine Yargıtay 13. Hukuk Dairesi Başkanlığının 21.3.2006 gün ve 2006/925-4189 sayılı kararı ile 'Taraflar arasındaki ihtilaf davacı bankadan alınıp kullanılan kredi kartı borcundan kaynaklanmaktadır. 1.3.2006 tarihinde yürürlüğe giren 5464 sayılı Banka Kredi Kartları Kanununun 44/2. maddesi ile kart çıkaran kuruluşlar tarafından kart hamilleri aleyhine açılan davalarda 1086 sayılı HMUK'un görev ve yetkiye ilişkin hükümleri uygulanır hükmünü getirmiştir. Bu madde hükmü ile kart çıkaran kuruluşlar tarafından açılan davanın genel mahkemelerde görüleceği belirtilmiştir. Yargılama usulüne ilişkin kanunlarda yapılan değişiklikler yasada aksine bir hüküm yok ise yürürlüğe girdikleri andan itibaren hüküm ifade ederler ve derdest olan davalara da uygulanırlar. Kanunda bu değişikliğin uygulanabileceği zaman yönünden bir açıklama bulunmadığından henüz sonuçlanmamış olan tüm davalarda uygulanması gerekir. Görev kamu düzeni ile ilgili olup yargılamanın her safhasında ve res'en nazara alınmalıdır. Görev konusunda usuli müktesep hak da olmaz. Öyle olunca kredi kartı çıkaran kuruluş olan davacı banka tarafından açılan bu davanın genel mahkemede görülmek üzere hükmün bozulmasına karar vermek gerekmiştir' denilerek ilk karar bozulup dosya mahkememize iade edilmekle yenilenen dava dosyası üzerinde yeniden yapılan yargılamada taraflar bozmaya uyulmasını istemişler, mahkemece bozma yasa hükmüne uygun olduğundan uyulmasına karar verilmiştir. Mahkememizi görevli kabul eden 5464 sayılı Yasanın 44/2 maddesi Anayasanın hukuk devleti ile ilgili olan 2. ve eşitlik ile ilgili olan 10. maddelerine aykırı görüldüğünden Anayasanın 152. maddesi gereğince 44/2. maddesinin iptali için Anayasa Mahkemesine başvurulması mahkememizce uygun görülmüştür. Şöyle ki;

1- 5464 sayılı Yasanın 44. maddesine göre bu Kanunun uygulanması ile ilgili uyuşmazlıklarda kart hamilinin tüketici olması halinde 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 22. ve 23. maddeleri uygulanır. Aynı maddenin 2. fıkrasına göre kart çıkaran kuruluşlar tarafından kart hamilleri aleyhine açılacak davalarda 1086 sayılı HMUK'un görev ve yetkiye ilişkin hükümleri uygulanır. Somut davamızda davacı banka kart çıkaran kuruluş olduğundan 44. maddenin 2. fıkrasının uygulanması gerekmiştir. Ancak bu şekilde yapılan düzenleme Anayasanın 2. maddesinde öngörülen hukuk devleti ilkesine aykırı görülmüştür. Davaların çabuk görülmesi seri ve adil muhakeme yapılması ve adil yargılanma hakkı her kişiye aittir. Maddenin 1. fıkrasında öngörülen davacının tüketici olması halinde davanın 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunun 22. ve 23. maddeleri hükümleri uygulanır. Bunda amaç tüketici tarafından açılan davanın özel maksatla kurulmuş ve sadece tüketicilerin davalarına bakmakla görevli tüketici mahkemelerinde görülmesini sağlamaktır. Nitekim 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunun genel gerekçesinde bu Kanunun tüketiciyi korumak maksadı ile çıkarıldığı ve bu Kanundan doğan davalardan çabuk, seri ve istikrarlı karar çıkması için de özel amaçlı tüketici mahkemelerinin kurulması kabul edilmiş bulunmaktadır. Bu Yasanın yürürlüğünden sonra da tüketici davaları ile ilgili mahkemeler kurulmuş halen de davalara bakmaktadırlar. İptalini istediğimiz 44/2. maddesi ise tüketici mahkemelerinin kuruluş gerekçesinden ayrılarak bu tür davalarda kart çıkaran kuruluşlar tarafından açılması halinde genel mahkemeleri görevli kabul etmiştir. Bu

davalara genel mahkemelerin bakması şeklindeki bu hüküm seri, çabuk ve istikrarlı karar verme ilkelerini öne alan tüketici mahkemelerinin kuruluş gayesine uygun değildir. 1. fıkraya göre tüketici tarafından davanın açılması halinde davaya tüketici mahkemesi olarak bakılacak ancak bankalar tarafından dava açıldığı takdirde genel mahkemeler bakacaktır. Bu şekildeki bir uygulama adil yargılama hakkına ve hukuk devleti ilkesine aykırıdır. Bu davalara bakmak için kurulmuş özel bir mahkeme var iken tarafların değişmesi ile bu davaların genel mahkemelerde görülmesini kabul etmek mümkün değildir. Yasanın bu şekilde uygulanması halinde tüketici mahkemelerinin yanı sıra değere göre banka tarafından açılacak davalara sulh ve asliye hukuk mahkemelerinde bakılacaktır. Bu duruma göre tüketici davalarının biri tüketici mahkemesinde diğeri sulh hukuk ve asliye hukuk mahkemesinde ve ticaret mahkemelerinde olmak üzere çeşitli mahkemelerde bakılması gerekecektir. Bu şekilde bir uygulamanın ise özel maksatla kurulmuş bir mahkeme var iken gerek mahkemeler arasında gerekse Yargıtay daireleri arasında içtihat birliğinin sağlanması mümkün görülmemektedir. 44/2. maddenin uygulanması halinde bu davalara genel mahkemelerde bakılması halinde davaların uzayacağı, adaletin gecikeceği ve içtihat karışıklığına da sebebiyet verileceği açıktır. Bu nedenle bu madde Anayasanın hukuk devleti ilkesine aykırı görülmüştür.

2- Diğer taraftan 44/2. maddenin bu şekilde muhafazası özel bir ihtisas mahkemesi olan tüketici mahkemelerine göre davaların daha da uzamasına sebebiyet vereceğinden adil yargılanma hakkının da ihlali mahiyetindedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. maddesine göre herkesin adil yargılanma hakkı vardır. Adil yargılanma hakkı kapsamında ise davaların uzamasının bu hakkın ihlali mahiyetinde olduğunu kabul etmek gerekir. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de Türkiye'yi mahkum eden birçok kararında yargılamanın uzamasının kişinin adil yargılama hakkını ve dolayısıyla 6. maddenin ihlali olarak kabul etmiş ve ülkemiz tazminata mahkum edilmiştir (Avrupa insan hakları sözleşmesi ve uygulaması Prof. Dr. Durmuş Tezcan sayfa 184 ve devamı). Tüketici mahkemesi ihtisas mahkemesi olduğundan daha seri, daha çabuk ve daha makul bir sürede tüketici davalarını neticelendirmesi mümkün iken bu husustaki görevin genel mahkemelere verilmesi makul sürenin uzatılması anlamına gelir. Bu nedenle yapılan düzenleme Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. maddesinde öngörülen adil yargılama hakkının ihlali mahiyetinde görüldüğünden 44/2. madde bu hali ile 6. maddeye de aykırı görülmüştür.

3- Maddenin bu şekilde düzenlenmiş olması Anayasanın 10. maddesinde düzenlenen eşitlik ilkesine de aykırıdır. Bir kimsenin tüketici olarak dava açması halinde özel amaçlı ihtisas mahkemesinde yargılanması gerekirken aynı kişinin maddenin 2. fıkrasına göre davalı olması halinde genel mahkemelerde yargılanması gerekecektir. 2. fıkraya göre açılan davalarda tüketici olarak yargılanan kişinin bu şekilde özel amaçlı kurulmuş mahkemede yargılanma hakkı elinden alınmış bulunmaktadır. Aynı visa kartı uygulaması nedeni ile kişinin dava açması halinde tüketici mahkemesinde aynı karta dayanarak bankanın dava açması halinde davalı olarak bulunması durumunda genel mahkemede yargılanması Anayasanın eşitlik ilkesine aykırıdır. Bu nedenle anılan Yasa maddesi Anayasanın eşitlik ilkesine aykırı görülmektedir. Diğer taraftan kişi tarafından açılacak tüketici mahkemesindeki bir menfi tespit davası ile banka tarafından aynı borç için açılacak dava farklı farklı mahkemelerde görülecektir. Davanın irtibatlı olması halinde HMUK 45. ve devamı maddelerine göre davaların birleştirilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde farklı farklı kararlar çıkması mümkün bulunmaktadır. Yasanın bu şekilde düzenlenmiş olması nedeni ile birleştirme de mümkün olmayacağından, mahkemelerin birisinde açılan davaların diğeri tarafından neticesinin beklenmesine karar verilecektir. Bu uygulama davaların uzamasına ve irtibatlı olan davaların birlikte görülmesi gerektiği ilkesine de aykırılık teşkil etmektedir. Bu nedenle 44/2. maddesi eşitlik ve hukuk devleti ilkesine aykırı görülmüştür.

Esas Sayısı : 2006/144

Karar Sayısı : 2009/87

4- Yasa maddesinin bu şekilde iki yönlü olarak düzenlemiş olması kanun yapma tekniğine ve dolayısıyla hukuk devleti ilkesine de aykırıdır. Aynı visa kartı uygulamaları nedeni ile birden fazla görevli mahkeme kabul edilmesi karışıklığa sebebiyet vereceğinden, bu şekildeki bir uygulama davaların uzamasına ve karışıklığa sebebiyet vereceğinde kanun yapma tekniğine de aykırıdır.

Yukarıda sayılan nedenlerle 5464 sayılı Yasanın 44/2. maddesi Anayasanın hukuk devleti ile ilgili 2. maddesine, eşitlik ile ilgili 10. maddesine aykırı olduğundan iptalleri gerekir. Bu nedenle mahkememiz re'sen Anayasa Mahkemesine başvurmayı uygun görmüştür.

Bu itibarla;

HÜKÜM: Yukarıda açıklanan deliller ve gerekçeye göre;

1- Davada uygulanması gereken 5464 sayılı Kanunun 44/2. maddesi Anayasanın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğundan, 44/2. maddesinin iptali için ANAYASA MAHKEMESİNE BAŞVURULMASINA, dosyanın tasdikli bir örneğinin yaptırılıp Anayasa Mahkemesine gönderilmesine, Anayasanın 152. maddesi nazara alınarak karara kadar duruşmanın ertelenmesine, oybirliğince verilen karar açıkça okunup usulen anlatıldı'."